

استرس در خلبانان نظامی: بررسی شیوع علائم اختلالات روان‌شناختی و فرسودگی شغلی در خلبانان

ایرج یاسایی* *M.D.*، خدابخش احمدی** *Ph.D.* و علیرضا کولیوند*** *B.Sc.*

آدرس مکاتبه: * مرکز پزشکی نیروی هوایی سپاه - ** دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج) - مرکز تحقیقات علوم رفتاری و *** مرکز

پزشکی نهسا - گروه روانشناسی - تهران - ایران

خلاصه

این تحقیق با هدف شناسایی اختلالات روانی شایع و میزان فرسودگی شغلی در بین خلبانان با انتخاب تصادفی تعداد ۳۵ نفر از خلبانان سپاه انجام گرفت. برای جمع‌آوری اطلاعات از آزمون SCL90 و آزمون فرسودگی شغلی استفاده گردید. اطلاعات به‌دست آمده با استفاده از روش‌های آمار توصیفی هم‌چون میانگین، انحراف استاندارد و ضریب هم‌بستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت،

نتایج حاصل از تحقیق نشان داد، شاخص کلی شدت علائم بیماری در بین گروه مورد بررسی بیشتر از جامعه عادی است و به‌طور کلی حدود ۸/۵٪ از افراد دارای علائم اختلالات روانی هستند. شیوع علائمی از اختلالات پارانوئید، شکایات جسمانی، اضطراب و پرخاشگری بیش از سایر اختلالات است. از سوی دیگر مطالعه نشان داد که بین فرسودگی شغلی و میزان علائم اختلالات روان‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد. به‌علاوه هم‌بستگی بین فرسودگی شغلی و اختلالات پارانوئید، شکایات جسمانی، اضطراب و افسردگی بیش از سایر اختلالات بود. براساس نتایج حاصل، اصلاح و بهبود سیستم‌گزینش دانشجویان خلبانی و استفاده از ابزارهای معتبر روان‌شناختی در گزینش و ایجاد برنامه‌های مشاوره‌ای برای کاهش میزان استرس خلبانان و آموزش شیوه‌های مواجهه با استرس برای خلبانان را پیشنهاد می‌دهند.

واژه‌های کلیدی: اختلال روان‌شناختی، فرسودگی شغلی، استرس خلبانان

مقدمه

که به عوارض روانی ناشی از جنگ توجه گردید. علت توجه دانشمندان به این پدیده نیز روشن بود، ناتوانی سربازان در انجام امور محوله بدون آن که هیچ‌گونه آسیب جسمانی و بدنی داشته باشند [۱]. به‌تدریج واژه استرس به مجموعه‌ای از شرایط نامساعد از جمله: هیجانات، خستگی، احساسات ناخوشایند، ناامیدی و حتی احساس پوچی اطلاق گردید [۲].

کلمه استرس در علم زیست‌شناسی از زمان چارلز داروین (۱۸۵۹) مورد استفاده قرار گرفته و در فرهنگ لغت به مفهوم واکنش انسان نسبت به هرگونه محرک اعم از روحی، فکری و جسمانی به‌کار رفته است. در اواسط قرن نوزدهم در ایالات متحده آمریکا واژه استرس راه خود را به حوزه‌های علوم اجتماعی و روان‌شناسی باز نمود و طی جنگ‌های داخلی آمریکا بین سال‌های ۶۵ - ۱۸۶۱ بود